

Partival i USA

Personer och inte partier eller ideologier är det som betyder något i amerikansk politik, har vi lärt oss. Vid de många primärvalen i dag står också starka personligheter mot varandra. Ska det i år för första gången bli en kvinna (Hillary Clinton), en svart man (Barack Obama) eller en mormon (Mitt Romney) som får chansen? Eller får vi i stället den äldsta kandidaten någonsin (John McCain)?

Men det är också ett partival och en ideologisk kraftmätning. Helt i strid med våra vanligaste uppfattningar är partiskillnaderna numera på många sätt tydligare och hårdare i amerikansk politik än i europeisk. Geografiskt har det blivit partipolitiskt/ideologiskt polariserat mellan ett rött (republikanskt) Amerika i mellanvästern och södern mot ett blått (demokratiskt) i nordost och längs västkusten.

Med högervågen på Ronald Reagans 1980-tal blev republikanerna det dominerande partiet. Så sent som vid förra presidentvalet 2004 satsade republikanerna framgångsrikt på att locka fram de egna till valurnorna, inte på att vinna oberoende marginalväljare. Nu är republikanerna i spillror och partiets mest oberoende kandidat, McCain, den ende som ges en chans i höst.

Demokraterna är i stället starkare än sedan 1960-talet. Hälften av väljarna identifierar sig som demokrater men bara en tredjedel som republikaner. Det beror inte bara på det väldiga missnöjet med Bush och hans krig. Antalet amerikaner med vänsteråsikter som att det offentliga ska ha ett större ansvar för svaga grupper och med en liberal syn på homosexualitet och abort växer tydligt.

Det här är ett presidentval som demokraterna bara ska vinna. Men demokraterna har försatt goda chanser förr. Om Clinton och Obama åter hamnar i samma bittra käbbel som häromveckan, kan den allmänna demokratiska entusiasmen snabbt svalna.

Hillary Clinton har som strategi att utnyttja det rådande demokratiska övertaget. När hon söker ”change” är hon framför allt partipolitikern som vill få slut på Bushåren. Hennes kärnväljare är traditionella demokrater som kvinnor, fackföreningsfolk, låginkomsttagare och etniska minoriteter.

Barack Obama är i sitt budskap om hopp och förändring mer av en 90-tals Bill Clinton eller Tony Blair. Han samlar unga, ofta välutbildade, som är trötta på krig och politik och söker sig bortom den röd-blå polariseringen i USA. När han som i South Carolina framför allt vann de svarta väljarnas stöd, stör det egentligen hans grundstrategi.

Hillary Clintons kampanj för att mobilisera det demokratiska majoritetspartiet blidkar inte det Clintonhat som finns i amerikanska högerkretsar. Men lyckas hon hålla fast vid det blå Amerika och därtill vinna Ohio, blir hon president om än med knapp majoritet.

Barack Obama har vidare syften med sin breda förnyelseansats och retoriska briljans. Han löper

större risk att gå på tomgång när väljarna som nu oroas över ekonomisk nedgång. Likafullt är han den ende som i höst har chansen till en storseger.

ANDERS MELLBOURN

Adjungerad professor i politik och journalistik vid Högskolan i Halmstad